

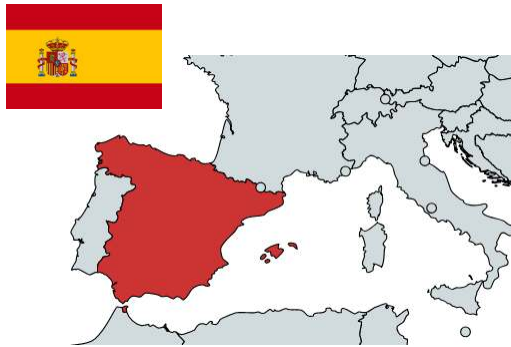
משרד הכלכלה והתעשייה
מינהל סחר חוץ

ספרד

- סקירה כלכלית -

ינואר 2020

רקע ונתונים כלליים¹

שטח: 505,370 קמ"ר (53 מתוך 254)

ישראל 20,770 קמ"ר (154 מתוך 254)

אוכלוסייה: 49,331,076 נפש

עיר בירה: מדריד

משטר: מונרכיה חוקתית

ראש ממשלה: פדרו סנצ'ס פרס-קסטחון

Pedro Sánchez Pérez-Castejón

שפה רשמית: ספרדית

מטבע: 1 דולר = 0.89 יורו

גאוגרפיה: מדינה בדרום מערב אירופה, ששטחה נפרש על פני מרבית שטחו של חצי האי האיברי, אותו היא חולקת עם פורטוגל, אנדורה והטריטוריה הבריטית גיברלטר.

אינדיקטורים כלכליים מרכזיים לשנת 2018²

ישראל (2018)	ספרד (2018)	אינדיקטור
369.84	1,425.86	תמ"ג נומינלי (Million USD) GDP, current prices
3.79	0.647	תמ"ג לנפש במונחי PPP Implied PPP conversion rate
3.3% – 2018 3.5% – 2017 4% – 2016	2.53%– 2018 2.98%– 2017 3.17%– 2016	שיעור הצמיחה הכלכלית real GDP growth
0.884%	1.675%	שיעור האינפלציה Inflation rate, average consumer prices
3.861%	15.255%	שיעור האבטלה
49	30	קלות עשיית עסקים ציון בין 1-190 כאשר ציון נמוך מבטא תוצאה טובה
5.3	4.7	מדד התחרותיות ציון מ- 1-7 7 מבטא את הציון הטוב ביותר
AA-	A-↑	דירוג אשראי S&P

¹ CIA The World Factbook ,The World Bank

² IMF, The World Bank, World Economic Forum

רקע כללי / כלכלי

ספרד מהווה את הכלכלה ה-14 בעולם והתוצר שלה עמד בשנת 2018 על 1,425,870 מיליון דולר. המשטר במדינה הוא של מלוכה חוקתית, ומאז כינון החוקה והדמוקרטיה אחרי עשורים של דיקטטורה תחת משטרו של הגנרל פרנקו, המדינה מחולקת ל 17 מחוזות סמי אוטונומיים. כל מחוז אוטונומי נהנה מסמכויות רחבות למדי בתחומי פנים וחינוך, כאשר תחום המימון לפעילות הממשלים האזוריים וגביית המיסים הוא בסמכות השלטון במדריד.

למרות סוגיות קבועות ועומדות של מספר אזוריים בולטים כמו קטלוניה וחבל הבסקים הקוראים להכרה בשאיפותיהם הפוליטיות עד כדי תביעות להפרדות מהמדינה הספרדית, ספרד נהנית ממשטר דמוקרטי דינמי ויציב, דבר שקיבל חיזוק מוסדי משמעותי עת ספרד הצטרפה לאיחוד האירופי בשנת 1986 ולגוש המטבע של היורו בשנת 2002.

כמדינה שנשמכה על השקעות בסקטור הנדל"ן כמרכיב משמעותי בצמיחה, ספרד חוותה מיתון חריף בשנים 2009 - 2014 שפגע בין היתר בצורה אנושה בשוק העבודה. ב-2013, שנת השיא במשבר, שיעור האבטלה עלה על 26% מכוח העבודה.

שורה של רפורמות מבניות בעיקר בסקטור הבנקאות, שהביאו לקונסולידציה משמעותית והפסקת פעילותם של בנקים אזוריים קטנים, לצד סיוע חירום שהעניק האיחוד האירופי ומנגנונים שהקימה הממשלה לספיגת תיקי ההשקעות ההפסדיים של הבנקים בתחום הנדל"ן, הצליחו לייצב את הכלכלה והמשק חזר לפסים של צמיחה ב 2014.

לצד שיעורי הצמיחה המעודדים החל מ 2015, המשק ממשיך לסבול משיעורי אבטלה גבוהים וחוב ציבורי של כ 100% מהתוצר, שמקשה על הממשלה לגייס חוב חדש בתנאים נוחים.

מבחינה פוליטית, השנה האחרונה מאופיינת במהפך. מ-2011 עד 2018 שלטה במדינה מפלגת PP (PARTIDO POPULAR). כמו-כן, המערכת הפוליטית הייתה בעיקרה דו-מפלגתית. בשנים האחרונות החלה מגמה של ריבוי מפלגות. מן הצד השמאלי הקיצוני של המפה קמה מפלגת PODEMOS, שזכתה בבחירות ב-2016 למעל 20% מהקולות ותמכה ב-BDS, ומן הצד הימני כמו שתי מפלגות: CIUDADANOS – ימין מרכז ליברלי, שמבדל את עצמו מה-PP בתחומי הדת, הליברליזם הכלכלי, והמאבק בשחיתות השלטונית, ו-VOX, מפלגה חדשה של ימין קיצוני. מספר שערוריות סביב ה-PP הובילו להצבעת אי אמון והבעת אמון בראש מפלגת האופוזיציה הסוציאליסטית, פדרו סנצ'ז במחצית שנת 2018. סנצ'ז הקים ממשלה שלא היה לה רוב פרלמנטרי

וכתוצאה מכך הייתה למעשה משותקת ולא הצליחה להעביר תקציב. על רקע זה הוחלט לקיים בחירות ב-28 באפריל 2019. בבחירות אלה התחזקה מאוד המפלגה הסוציאליסטית ונחלשה מאוד ה-PP, שעברה תהליך של הקצנה ימינה. ניתן היה לפרש את תוצאות הבחירות כהשמאלה של הציבור הספרדי, אלמלא העובדה כי באותו הזמן PODEMOS איבדה כמעט מחצית מכוחה, ובמקביל מפלגת CIUDADANOS כמעט והכפילה את כוחה. מכאן שנכון יותר לפרש את התוצאות ככמיהה של רוב הציבור הספרדי למרכז.

מבחינת ההשלכות הפוליטיות על ישראל : באופן כללי הימין הספרדי הינו יותר פרו-ישראלי. המפלגה הסוציאליסטית גם בממשלה הקצרה האחרונה היתה ידידותית לישראל, אך ביקורתית כלפיה בהתאם למדיניות של שאר אירופה. החשש הישראלי בממשלה האחרונה ליתר השפעה של PODEMOS האנטי ישראלית התבדה ויש בסיס טוב להאמין כי כך יהיה גם בממשל החדש. יש לציין כי במערכת הבחירות האחרונה לא נידונו כלל סוגיות חוץ, ונראה כי הנושא אינו עומד בראש תחומי העניין של הציבור הספרדי.

מבחינה כלכלית, ישנה מגמה של שיפור והבראה של המשק הספרדי, אולם הביקורת היא שהיא איטית מדי. המדינה עדיין לא חזרה לרווחה הכלכלית של לפני שנות המשבר. לא יושמו בשנים האחרונות רפורמות מהותיות מאז הרפורמה בבנקים ולא ניכרת השקעה ממשלתית מיוחדת למטרות עידוד ההבראה. נראה כי המדיניות של ספרד היא להיסמך יותר על כספי האיחוד האירופי. בהתאם לכך יש בספרד קונצנזוס לגבי החברות באיחוד גם מימין וגם משמאל. ישנו דיבור רב על ההשקעה הדרושה ב"טרנספורמציה דיגיטלית", על מנת לשמר את התחרותיות של התעשייה הספרדית. ואולם נראה כי הציפיה היא כי התעשייה תעשה זאת באופן עצמאי, וזו איטית מדי בישום השינויים הדרושים.

היחס לכלכלת ישראל : יש הפרדה חדה בין היחס הפוליטי לישראל ובין היחס אליה במישור הכלכלי. המוניטין הישראלי בתחומי החדשנות והטכנולוגיה הינו טוב וחזק במיוחד בספרד. אנחנו נחשבים מעצמת חדשנות ראשונה במעלה, עדיפה פעמים רבות אף על עמק הסיליקון נוכח הקרבה שלנו לספרד ויתר הנגישות והפתיחות שלנו. ישנה עליה לרגל לישראל של משלחות מספרד על מנת ללמוד על האקוסיסטם הישראלי ולבחון האם ניתן להעתיקו לספרד.

תעשיות בולטות/ מאפייני הכלכלה המקומית³

נתוני סחר 3 שנים אחרונה

שנה	סכום יצוא לעולם במיליארדי דולר	סכום יבוא מהעולם במיליארדי דולר	מאזן הסחר במיליארדי דולר
2018	320.25	358.27	-38.02
2017	311.27	339.27	-27.8
2016	285.99	307.06	-21.07

שותפות הסחר הגדולות לשנת 2018

יצוא

מדינה	יצוא במיליארדי דולר	אחוז מסך היצוא של המדינה	מאזן הסחר במיליארדי דולר
ארה"ב	14.37	4.5%	-0.521
סין	7.03	2.2%	-24.3
צרפת	48.14	15.1%	9.9
גרמניה	34.44	10.8%	-11
איטליה	25.47	8%	1.8
הממלכה המאוחדת	21.26	6.7%	8.7

מוצרי היצוא העיקריים הם: כלי רכב, ציוד תעשייתי, מזון ומשקאות (בדגש על פירות וירקות), נפט, כימיקלים.

יבוא

מדינה	יבוא במיליארדי דולר	אחוז מסך היבוא של המדינה	מאזן הסחר במיליארדי דולרים
ארה"ב	14.73	4.1%	-0.521
סין	30.14	8.4%	-24.3
גרמניה	44.91	12.6%	-11
צרפת	38.62	10.8%	9.9
איטליה	23.63	6.6%	1.8
הולנד	14.53	4.1%	-3.4

מוצרי היבוא העיקריים הם: נפט, מזון (בדגש על דגה ואחרים), כלי רכב, ציוד תעשייתי, כימיקלים.

³ ממשלת ספרד

חברות גדולות ומרכזיות בספרד

ספרד היא ביתם של עשרות חברות רב לאומיות, חברות בנייה מהגדולות בעולם, וחברת הטלפוניה השנייה בגודלה באירופה. החברות הגדולות בספרד בתחומי הבנקאות, התקשורת, התשתית והאנרגיה הפכו למנהיגות עולמיות. החלטות רכש עבור חברות אלה נעשות בספרד.

סקטורים מרכזיים בכלכלה

חברות בניה, תשתיות ופרויקטים - 5 מתוך 10 חברות הבנייה הגדולות בעולם הן ספרדיות. מרבית הפרויקטים של החברות הללו הן מחוץ לספרד, בדגש על אמל"ט. בספרד גם תחום אנרגיית הרוח חזק במיוחד עקב רפורמת עבר בתחום וחברות רבות מתחומי התשתיות פעילות גם בתחומי האנרגיה החלופית.

ענף הרכב - הוא מגזר מוביל נוסף, המדורג במקום השישי בגודלו בעולם במחזור והשלישי בגודלו באירופה. במונחים של יצור הרכב הכולל, הוא השני בגודלו באירופה השמיני בגודלו בעולם. נוסף לכך לאחרונה נראית תנופה ותחרות מעניינת בתחום הניידות האורבנית, עם כניסה לתחום הן של שחקניות הרכב המסורתיות, הן של חברות התשתיות המוזכרות לעיל, והן של חברות מתחום האנרגיה.

תיירות - הינו מאז ומתמיד אחד המגזרים החשובים ביותר של ספרד. המדינה היא היעד השני בגודלו בעולם התיירות וקיבלה 82 מיליון מבקרים זרים בשנת 2017. כמו כן, היא מדורגת במקום השני במונחים של קניות תיירים. יש להזכיר כי חלק ניכר מהתיירות לספרד הינה תיירות סמרט, שהוא תחום חזק מאוד ועתיר תקציבים בפני עצמו.

הסכמי בילטרליים משמעותיים של ספרד עם יתר מדינות העולם

גוש סחר : האיחוד האירופי

ארגונים בינ"ל:

- OECD : כן (דצמבר 1960)

- WTO : כן (ינואר 1995)

מדינות שאיתן ספרד חתומה על הסכם סחר:

מכוח חברותה באיחוד האירופי, הסכמי הסחר עליהם חתום האיחוד חלים עליה. ההסכמים הינם עם המדינות הבאות: אלבניה, אלג'יריה, אנדורה, ארמניה, בוסניה והרצגובינה, צ'ילה, מצרים, מדינות SADC (בוטסואנה, לסוטו, מוזמביק, נמיביה, דרא"פ, סוויילנד), איי פארו, גיאורגיה, איסלנד, ישראל, יפן, ירדן, קוסובו, לבנון, ליכטנשטיין, מקסיקו, מולדובה, מונטנגרו, מרוקו, צפון מקדוניה, נורבגיה, סוריה, הרשות הפלסטינית, סאן מרינו, סרביה, דרום קוריאנה, שוויץ, תוניס, תורכיה, פרו, אקוודור, קולומביה, הונדורס, ניקרגואה, פנמה, קוסטה ריקה, אל סלבדור, גואטמלה, קנדה.

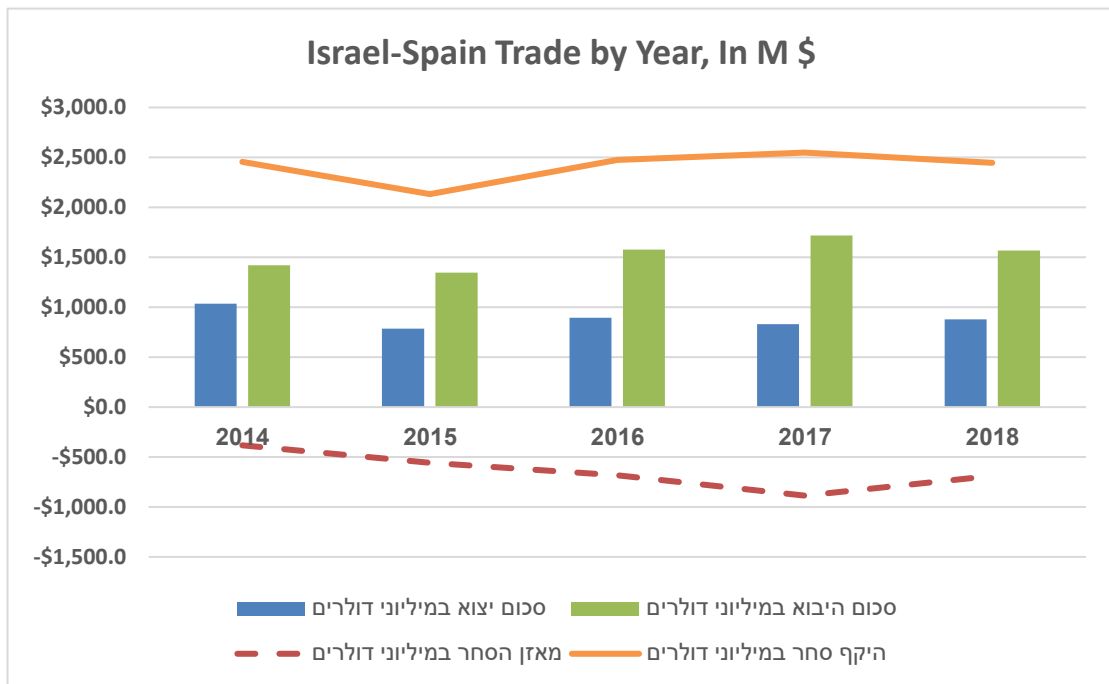
יחסי סחר ישראל ספרד

בהמשך למתואר בפרק ה"רקע", ככלל היחסים עם ממשלת ספרד עד כה היו טובים. באופן כללי הממשלה מישרת קו עם מדיניות הקהילה האירופית באספקטים הפוליטיים ואילו באספקטים הכלכליים היא מחפשת מאוד את קירבתנו. כמו כן, ספרד רואה בישראל חלק מההיסטוריה שלה בשל כל הקשור ליהדות ספרד בימי הביניים. בספרד קיימים מסלולי תיירות רבים העוקבים אחרי מקומות יהודיים בעברם.

בנובמבר 2017 התקיים בספרד ביקור רשמי של הנשיא ריבלין ורעייתו, בלוויית פמליית מכובדים ופמליה עסקית, ביקור שזכה לאירוח הרם ביותר בספרד, והוגדר כ-Visita de Estado. אירוח מסוג זה מתקיים רק פעמיים בשנה בספרד וכולל קבלת פנים רשמית של המלך (תותחים, כרכרות, מצעד, מכוניות שרד וכו'), אירוח לארוחת גאלה בארמון המלך הראשי ואירוח גומלין לאירוע ישראלי בארמון נוסף, פגישה עם רה"מ ושלל ביקורים ושטיחים אדומים ברמות הגבוהות ביותר בספרד. גם המשלחת העסקית הרוויחה מהאירוח הזה וקיבלה גישה למקבלי החלטות ברמות הגבוהות ביותר.

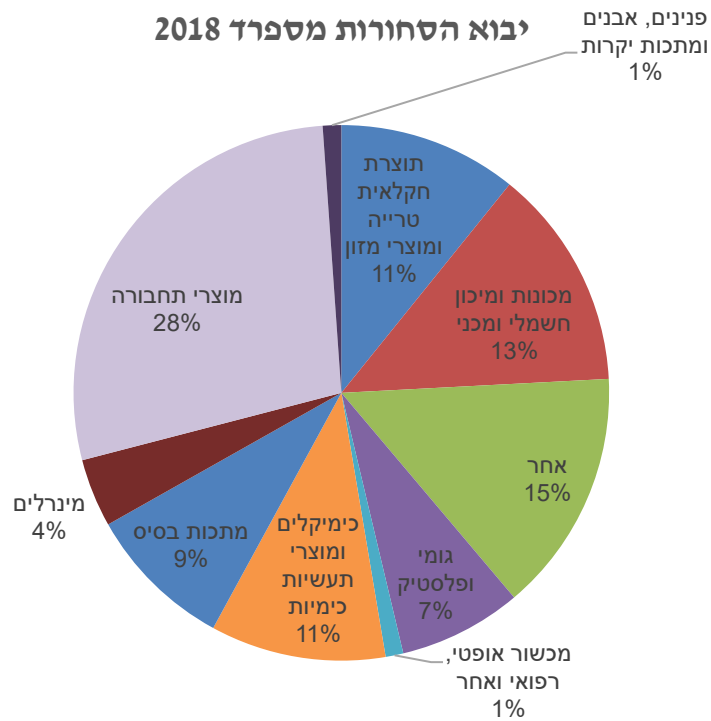
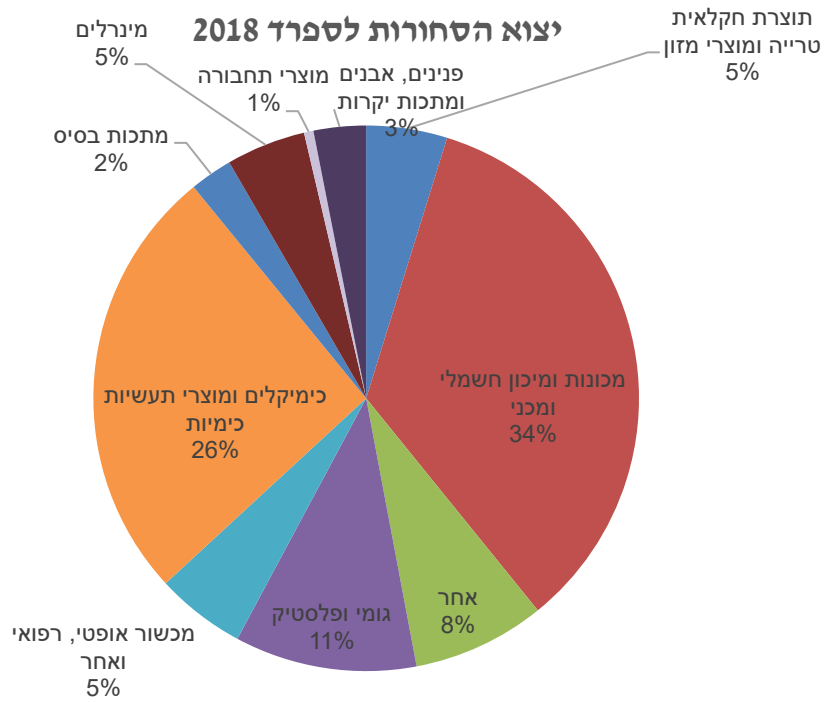
היקף סחר במיליוני דולרים	מאזן הסחר במיליוני דולרים	אחוז היבוא מתוך סך היצוא הישראלי	סכום היבוא במיליוני דולרים	אחוז היצוא מתוך סך היצוא הישראלי	סכום יצוא במיליוני דולרים	שנה
\$2,456	-\$383	1.96%	\$1,419.4	1.50%	\$1,036.8	2014
\$2,133	-\$559	2.17%	\$1,345.9	1.23%	\$786.7	2015
\$2,473	-\$681	2.40%	\$1,577.4	1.48%	\$896.1	2016
\$2,548	-\$886	2.48%	\$1,717.4	1.36%	\$831.0	2017
\$2,445	-\$690	2.05%	\$1,567.8	1.42%	\$877.4	2018

עד לפני מספר שנים היה הגרעון של ישראל במאזן הסחר קטן יחסית, אולם בשנים האחרונות גדל הפער. ככל הנראה ניתן ליחס זאת לכניסת חברות התשתיות והפרויקטים הספרדיים לישראל, לביצוע פרויקטי תשתית נרחבים, בתחומי המים, התחבורה ועוד. חברות אלה בוחרות לעיתים קרובות בתשומות שמקורן בספרד

סקטורים עיקריים⁴:

⁴ הלמי"ס

הסכמי סחר הדדיים בין ישראל וספרד:

שם ההסכם	שנת חתימה	האם הסכם על ההסכם בתוקף? (כן/לא)
הסכם האסוציאציה עם האיחוד האירופי	1986	כן
הסכם למניעת כפל מס	2001	כן
הסכם קו-פרודקציה	2012	כן
הסכם שת"פ בתחום החקלאות	1993	כן
הסכם שת"פ בתחום האנרגיה	1993	כן

תובנות נספחת

ההזדמנויות בספרד נובעות בעיקר מהרצון והצורך הספרדי במודרניזציה ושיפור כושר התחרות מחד, ומן המוניטין המצוין שיש לישראל בתחומי החדשנות והטכנולוגיה מאידך. למרות זאת יש הרבה יותר דיבורים ורצון טוב מאשר מעשים בשטח. אי לכך יש לשים לב למבנה וליכולת של החברה העומדת על הפרק לאמץ טכנולוגיות חדשות ואת המנגנונים שחברה זו מעמידה בפני הספקים הזרים.

חברות ספרדיות רבות הקימו מנגנוני אימוץ חדשנות. יש טובים יותר ויש טובים פחות. הטובים יותר השכילו לשלב את היחידות העסקיות הרלבנטיות בתאגיד בתהליך החיפוש האקטיבי ואל אלה כדאי לחבור. על היוזמות השונות תוכלו לקרוא בבלוג שלי:

אולם אליה וקוף בה, הדרך בה עובדים המנגנונים הללו היא בעיקר ב-PULL. הם מפרסמים אתגרים וצרכים שלהם וחברות מתאימות יכולות לגשת. לעיתים רבות מדובר גם ביחידות המוגדרות VENTURES, הון סיכון, בהן האינטרס הוא למצוא חברה צעירה יחסית ונוחה להשפעה, בין היתר ע"י השקעה אסטרטגית. בספרד הדרך לגרום לתאגידים לאמץ טכנולוגיה בפניה יזומה של הספק הינה קשה ביותר. החברות מאוד שמרניות ולא ערוכות כמעט כלל לבחון טכנולוגיות חדשות. יתרה מזאת נראה שבפועל אין לחץ על היחידות העסקיות לעשות זאת והן לרוב מעדיפות את הבטוח והמוכר. כאשר יש כבר רכש של טכנולוגיות חדשות, הן יעדיפו לרוב את המותגים הגדולים והמוכרים. לכן לא קל לחברות ישראליות לחדור לשוק הספרדי ולרוב הוא לא יהיה שוק ראשון שלהן.

כנספחות התחומים בהם בחרנו להתמקד בשנים אלה, הן אותם סקטורים בהם יש לחץ מבפנים לאמץ טכנולוגיה באופן מובנה. דוגמאות לכך הוא תחום הניידות האורבנית שבו יש הרבה התעניינות בטכנולוגיות זרות ותחום הטכנולוגיות לתיירות שעובר כעת מהפכה תודעתית.

לחברות המעוניינות להיכנס לשוק הספרדי, מומלץ ראשית כל לעשות שיעורי בית רבים בהכרת השוק ולוודא מבעוד מועד שאכן השוק בשל לפתרון המדובר. כמו-כן, חובה כמעט בכל תחום ובכל סקטור שיהיה בחברה דובר ספרדית.

בהצלחה!